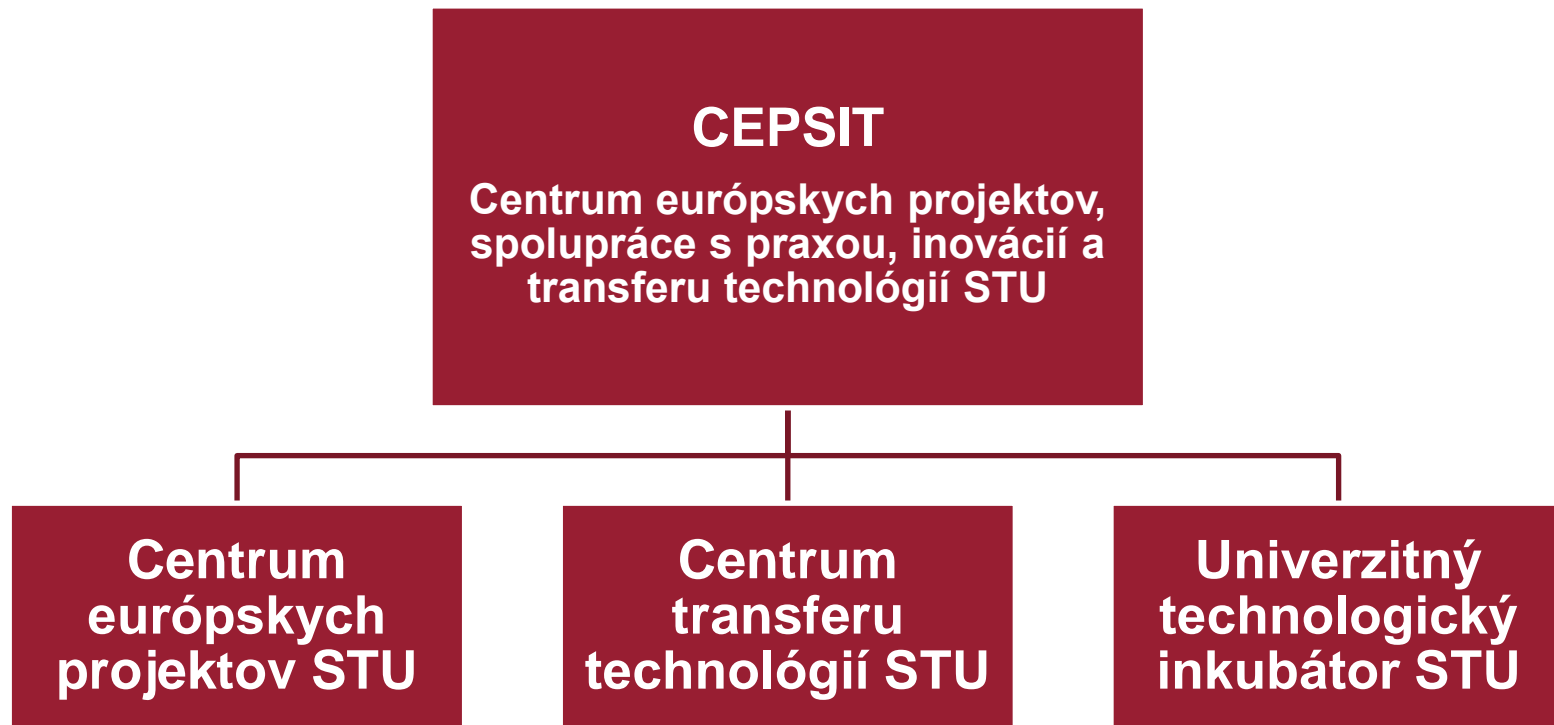

Duševné vlastníctvo v praxi

JUDr. Lucia Rybanská

Centrum transferu technológií STU (CTT STU)

Centrum transferu technológií STU (CTT STU)

- zabezpečuje ochranu priemyselného vlastníctva celej STU
- smernica rektora: **Ochrana a správa práv priemyselného vlastníctva na STU** účinná od 01.10.2013
- funkcia prvého kontaktu pri ohlásení výsledku vedecko-výskumnej činnosti
- zabezpečenie rešerše, podanie prihlášky, komercializácia, vyhľadávanie partnerov z priemyslu na spoluprácu, propagácia výsledkov výskumu
- vzdelávanie zamestnancov a študentov

Právo duševného vlastníctva – základné rozdelenie

1. **autorské právo a práva súvisiace s autorským právom**
(patrí sem autorské právo, práva výkonného umelca, práva výrobcu zvukového záznamu, práva výrobcu audiovizuálneho záznamu, práva vysielateľa a práva k databáze)

2. **priemyselné práva**
 - a) **na výsledky tvorivej duševnej činnosti** (patentové právo, právo dizajnov, právo úžitkových vzorov, právo topografií polovodičových výrobkov, právo nových odrôd rastlín)
 - b) **na označenie** (právo ochranných známk, právo označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov, právo obchodných mien)

Autorské právo

- zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon
- **Predmetom autorského práva je dielo** z oblasti literatúry, umenia alebo vedy, ktoré je **jedinečným výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora vnímateľným zmyslami**, bez ohľadu na jeho podobu, obsah, kvalitu, účel, formu jeho vyjadrenia alebo mieru jeho dokončenia.
- Dielom je **literárne dielo, slovesné dielo, divadelné dielo, hudobné dielo, audiovizuálne dielo, dielo výtvarného umenia, architektonické dielo, dielo úžitkového umenia, kartografické dielo alebo iný druh umeleckého diela alebo vedeckého diela.**

Predmet autorského práva

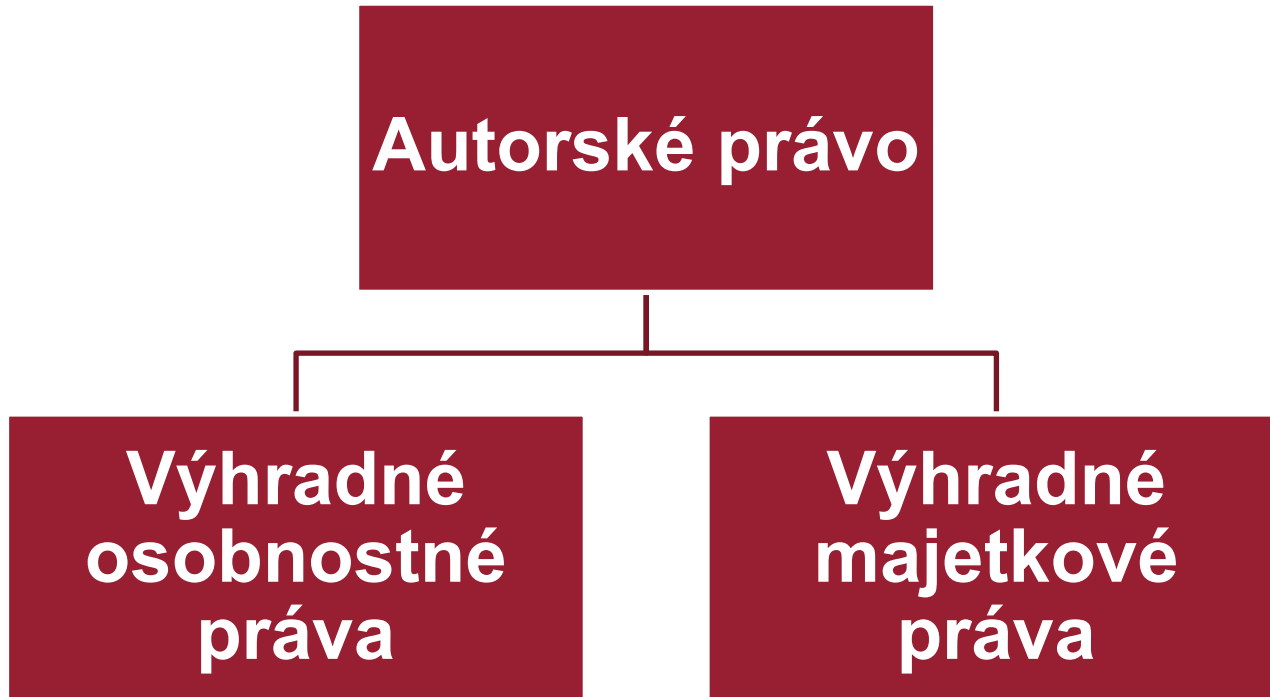
➤ Za predmet autorského práva sa nepovažuje:

- a) myšlienka, spôsob, systém, metóda, koncept, princíp, objav alebo informácia, ktorá bola vyjadrená, opísaná, vysvetlená, znázornená alebo zahrnutá do diela,
- b) text právneho predpisu, úradné rozhodnutie alebo súdne rozhodnutie, technická norma, ako aj spolu s nimi vytvorená prípravná dokumentácia a ich preklad,
- c) územnoplánovacia dokumentácia,
- d) štátny symbol, symbol obce, symbol samosprávneho kraja; to neplatí, ak ide o dielo, ktoré je podkladom na vytvorenie symbolu,
- e) prejav prednesený pri prerokúvaní vecí verejných,
- f) denná správa; dennou správou je informácia o udalosti alebo skutočnosti, pričom za dennú správu sa nepovažuje dielo, ktoré o dennej správe informuje alebo v ktorom je denná správa zahrnutá,
- g) dielo tradičnej ľudovej kultúry,
- h) výsledok výkonu činnosti znalca, tlmočníka alebo prekladateľa.

Autor a vznik autorského práva

- Autorské dielo môže vytvoriť len **fyzická osoba** – len tá je schopná tvorivej duševnej činnosti.
- **VZNIK autorského práva** - Autorské právo k dielu vzniká okamihom, keď je dielo objektívne vyjadrené v podobe vnímateľnej zmyslami (nie je potrebná žiadna registrácia).

Obsah autorského práva

Výhradné osobnostné práva

- Autor **má právo** na autorstvo k svojmu dielu.
- Autor **má právo**:
 - a) rozhodnúť o zverejnení alebo o nezverejnení svojho diela,
 - b) byť označený ako autor a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia najmä menom alebo pseudonymom, a to pri každom použití svojho diela, ak je takýto spôsob označenia pri danom diele a spôsobe použitia možný a obvyklý,
 - c) na nedotknuteľnosť svojho diela, najmä na ochranu pred akoukoľvek nedovolenou zmenou alebo iným nedovoleným zásahom do svojho diela, ako aj pred akýmkoľvek hanlivým nakladaním so svojím dielom, ktoré by znižovalo hodnotu diela alebo spôsobilo ujmu autora na jeho cti alebo dobrej povesti.

- **Autor sa nemôže vzdať svojich práv, tieto práva sú neprevoditeľné a smrťou autora zanikajú.**

Výhradné majetkové práva

- Autor **má právo použiť svoje dielo** a **právo udeliť súhlas** na použitie svojho diela.
- Dielo je možné použiť iba so súhlasom autora, ak Autorský zákon neustanovuje inak.
- **Za použitie diela má autor právo na odmenu**, ak Autorský zákon neustanovuje inak.
- **Použitím diela je najmä:** a) spracovanie diela, b) spojenie diela s iným dielom, c) zaradenie diela do databázy, d) vyhotovenie rozmnoženiny diela, e) verejné rozširovanie originálu diela alebo rozmnoženiny diela - prevodom vlastníckeho práva, vypožičaním, nájmom, f) uvedenie diela na verejnosti - verejným vystavením originálu diela alebo rozmnoženiny diela, verejným vykonaním diela, verejným prenosom diela.
- **Majetkové práva sú predmetom dedičstva.** Ak spoluautor nemá dedičov alebo dedičia odmietnu dedičstvo prijať, jeho majetkové práva prechádzajú na ostatných spoluautorov.
- Majetkové práva trvajú od okamihu vytvorenia diela počas autorovho života a **70 rokov** po jeho smrti.

Licenčná zmluva podľa Autorského zákona

- Licenčnou zmluvou udeľuje autor nadobúdateľovi **súhlas na použitie diela**. Licenčná zmluva obsahuje najmä spôsob použitia diela, rozsah licencie, čas, na ktorý autor licenciu udeľuje, alebo spôsob jeho určenia a odmenu alebo spôsob jej určenia, ak sa autor s nadobúdateľom nedohodol na bezodplatnom poskytnutí licencie.
- Licenčná zmluva musí mať písomnú formu, ak autor udeľuje výhradnú licenciu.

Výnimky a obmedzenia autorských práv

- **použitie diela na účely slobody prejavu a práva na informácie:** a) citácia, b) karikatúra, paródia, pastiš, c) použitie diela na informačné účely, d) záznam vysielania, e) použitie diela umiestneného na verejnom priestranstve
- **použitie diela na sociálne, vzdelávacie, vedecké, kultúrne, úradné a iné účely:** a) vyhotovenie rozmnoženiny diela pre súkromnú potrebu, b) reprografia, c) použitie diela na vyučovacie účely a pri výskume, d) použitie diela pri školských predstaveniach, e) použitie diela pre potreby osôb so zdravotným postihnutím, f) použitie diela pre potreby osôb s poruchou čítania, g) použitie diela v rámci náboženských a úradných obradov a sviatkov, h) použitie diela prostredníctvom koncového zariadenia, ch) použitie diela na účel archivovania, i) použitie diela verejným vystavením, j) použitie osirelého diela, k) použitie architektonického diela, l) použitie diela na úradné účely
- **použitie diela s minimálnym hospodárskym významom:** a) dočasné vyhotovenie rozmnoženiny diela, b) náhodné použitie diela, c) použitie diela pri oprave a ukážke zariadenia
- **propagácia výstavy a dražby umeleckého diela**

Počítačový program podľa AZ

- **Počítačový program**, ktorým je súbor príkazov a inštrukcií vyjadrených v akejkoľvek forme použitých priamo alebo nepriamo v počítači alebo v podobnom technickom zariadení, je chránený podľa Autorského zákona, **ak je výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora**. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjadrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde. Súčasťou počítačového programu je aj podkladový materiál použitý na jeho vytvorenie. **Myšlienky a princípy, na ktorých je založený prvok počítačového programu, vrátane tých, ktoré sú podkladom jeho rozhrania, nie sú chránené podľa tohto zákona.**

Školské dielo podľa Autorského zákona

- Školské dielo je dielo **vytvorené dieťaťom, žiakom alebo študentom na splnenie školských alebo študijných povinností** vyplývajúcich z jeho právneho vzťahu k škole.
- Autor školského diela **je na návrh školy povinný** uzavrieť so školou **nevýhradnú a bezodplatnú licenčnú zmluvu** o použití školského diela spôsobom, **ktorý nie je priamo ani nepriamo obchodný**, ak to možno od autora školského diela spravodlivo požadovať. **Ak autor školského diela odmietne licenčnú zmluvu podľa prvej vety uzatvoriť, škola sa môže domáhať, aby obsah licenčnej zmluvy určil súd.**
- Škola môže požadovať, aby jej autor školského diela zo získanej odmeny za použitie školského diela nahradil náklady vynaložené na vytvorenie školského diela, a to podľa okolností až do ich skutočnej výšky.

Zamestnanecké dielo podľa Autorského zákona

- Dielo vytvorené autorom na splnenie povinností vyplývajúcich mu z pracovnoprávneho vzťahu alebo z obdobného pracovného vzťahu sa považuje za zamestnanecké dielo.
- Majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu vykonáva vo svojom mene a na svoj účet zamestnávateľ, ak nie je dohodnuté inak. Pri výkone majetkových práv autora k zamestnaneckému dielu zamestnávateľom nesmie autor udeliť tretej osobe súhlas na použitie tohto diela a autor je povinný sám sa zdržať výkonu majetkových práv k tomuto dielu.
- Zamestnávateľ môže právo výkonu majetkových práv autora postúpiť tretej osobe, ak nie je dohodnuté inak.
- Ak zamestnávateľ vykonáva majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu, platí, že autor udelil súhlas aj na: a) zverejnenie diela, b) označenie diela menom, obchodným menom alebo názvom zamestnávateľa, c) dokončenie diela, zmenu diela alebo iný zásah do diela.

Právo priemyselného vlastníctva

Patentové
právo

Právo
úžitkových
vzorov

Právo
dizajnov

Právo
ochranných
známok

Právo priemyselného vlastníctva

Vynález a inovácia

- **Vynález** – vynájdenie novej veci, javu a jeho uplatnenie – vynález je niečo prevratné a nové, čo tu ešte nebolo
- **Inovácia** – je zavádzanie, zavedenie nových alebo výrazne zdokonalených prvkov do existujúcej podoby, funkcie vecí, do výrobných alebo organizačných postupov a pod. Inovácia je v zásade o niečo menej nová, často je len zlepšením už existujúceho.

Patentové právo

- zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon)
- patenty sa udeľujú na vynálezy, ktoré sú **nové**, zahŕňajú **vynálezcovskú činnosť** a sú **priemyselne využiteľné**
- patent je ochranný dokument, ktorým dáva štát (**teritoriálny princíp**) výlučné právo jeho majiteľovi na využívanie vynálezu počas určitého časového obdobia
- pre udelenie patentu je potrebné (registrácia): podať patentovú prihlášku na patentový úrad (ÚPV SR), zaplatiť správny poplatok

Čo možno patentovať

- patentovať je možné nielen nové výrobky, zariadenia a technológie, ale aj chemicky vyrobené látky, liečivá, priemyselne produkčné mikroorganizmy, ako aj biotechnologické postupy a produkty získané ich pomocou
- **za vynálezy sa nepovažujú najmä:**
 - a) objavy, vedecké teórie a matematické metódy
 - b) estetické výtvary
 - c) plány, pravidlá a spôsoby vykonávania duševnej činnosti, hier alebo obchodnej činnosti
 - d) programy počítačov
 - e) podávanie informácií

Právo úžitkových vzorov

- zákon č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- úžitkový vzor je forma právnej ochrany **nových priemyselne využiteľných technických riešení**, ktoré sú výsledkom vynálezcovskej činnosti z akejkoľvek oblasti techniky
- technické riešenie je spôsobilé na ochranu úžitkovým vzorom, ak je **nové**, je výsledkom **vynálezcovskej činnosti** a je **priemyselne využiteľné**
- stavom techniky nie je také zverejnenie výsledkov práce, ku ktorému došlo v posledných 6 mesiacoch pred podaním prihlášky
- špecifická forma ochrany – len v niektorých štátoch

Porovnanie – patent a úžitkový vzor

Doba ochrany:

- a) **patent – max. 20 rokov** (udržiavacie poplatky 3. rok 66 € až 20. rok 663,50 € v SR)
- b) **úžitkový vzor max. 10 rokov** (4 roky + 2x3 roky, poplatok za prvé predĺženie 150 € a za druhé predĺženie 300 €)

Výhody úžitkový vzor:

- a) kratšie konanie pred ÚPV SR
- b) nižšie poplatky (pri patente sa platí za podanie, úplný prieskum, vydanie patentovej listiny)

Výhody patent:

- a) patentom možno chrániť aj vynálezy, ktoré nespádajú pod pojem technické riešenie (spôsob výroby...)
- b) väčšia právna istota – patent sa udeľuje (úžitkový vzor sa zapisuje)

Zamestnanec ako pôvodca nového vynálezu

- Ak pôvodca **v rámci plnenia úloh z pracovnoprávneho vzťahu**, obdobného pracovného vzťahu alebo členského vzťahu vytvoril vynález (ďalej len „zamestnanecký vynález“), **právo na riešenie patrí zamestnávateľovi, ak sa účastníci tohto vzťahu nedohodli inak**. Právo na pôvodcovstvo tým nie je dotknuté.
- Pôvodca, ktorý vytvoril zamestnanecký vynález, **je povinný zamestnávateľa o tejto skutočnosti bezodkladne písomne upovedomiť** a zároveň mu odovzdať všetky podklady potrebné na posúdenie vynálezu. V upovedomení pôvodca opíše technický problém a jeho riešenie, ako aj vznik a podstatu zamestnaneckého vynálezu tak, aby odborník vynález mohol uskutočniť.
- Zamestnávateľ môže uplatniť voči pôvodcovi právo na riešenie, a to písomne v lehote **troch mesiacov** od upovedomenia pôvodcom.

Postup zamestnanca a zamestnávateľa

1. pôvodca/pôvodcovia vytvoria PPV, a oznámia to svojmu nadriadenému (prípadne inej určenej osobe), vyplnia dokument napr. **Oznámenie pôvodcu o vytvorení PPV** (mená pôvodcov, % podiel, popis, financovanie)
2. **do 3 mesiacov** od doručenia Oznámenia (lehota určená zákonom), zamestnávateľ písomne oznámi pôvodcovi, či si uplatní právo na riešenie
3. **ak si zamestnávateľ neuplatní písomne právo na riešenie v danej lehote, prechádza právo na riešenie späť na pôvodcu**
4. ak si zamestnávateľ uplatní písomne právo na riešenie, **má pôvodca právo na primeranú odmenu**

Primeraná odmena a dodatočné vyrovnanie

- Pôvodca, voči ktorému zamestnávateľ uplatnil právo na riešenie, **má vo vzťahu k zamestnávateľovi právo na primeranú odmenu. Pri určení výšky odmeny je rozhodujúci technický význam a hospodársky význam zamestnaneckého vynálezu a prínos dosiahnutelný jeho využitím alebo iným uplatnením**, pričom sa prihliada na materiálny podiel zamestnávateľa na vytvorení zamestnaneckého vynálezu a na rozsah a obsah pracovných úloh pôvodcu. Odmena je splatná do jedného mesiaca od uplatnenia práva na riešenie.
- Ak odmena nezodpovedá prínosu dosiahnutému neskorším využitím alebo iným uplatnením zamestnaneckého vynálezu alebo ak bola odmena zamestnávateľom určená paušálnou sumou bez zohľadnenia vyššie uvedených podmienok, pôvodca **má právo na dodatočné vyrovnanie**.

Licenčná zmluva podľa Patentového zákona

- **Majiteľ patentu** môže udeliť inej osobe oprávnenie na využívanie vynálezu chráneného patentom licenčnou zmluvou.
- **Licencia nadobúda právne účinky voči tretím osobám dňom zápisu do registra.** Zápis licencie vykoná úrad na základe žiadosti o zápis licencie, ktorú je oprávnená podať ktorákoľvek zo strán licenčnej zmluvy.
- Majiteľ patentu môže udeliť licenčnou zmluvou **výlučnú licenciu alebo nevýlučnú licenciu**. Ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté, že majiteľ patentu udelil výlučnú licenciu, platí, že udelil nevýlučnú licenciu.
- Ak majiteľ patentu udelil výlučnú licenciu, nesmie udeliť tretej osobe licenciu a je povinný, ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté inak, sám sa zdržať využívania vynálezu chráneného patentom.

Ochrana v zahraničí

- vynález je možné prihlásiť do zahraničia prostredníctvom **národnej patentovej prihlášky, európskej patentovej prihlášky** alebo **medzinárodnej prihlášky PCT**
- ak sa prihlasovateľ rozhodne pre patentovú ochranu v zahraničí až po podaní patentovej prihlášky alebo prihlášky úžitkového vzoru na Slovensku, môže si podľa Parížskeho dohovoru na ochranu priemyselného vlastníctva uplatniť v zahraničí **právo prednosti z prihlášky podanej na Slovensku**
- prihláške podanej v zahraničí bude priznané právo prednosti z prihlášky podanej na Slovensku, ak bude podaná **v lehote 12 mesiacov** od podania prihlášky na Slovensku

Právo dizajnov

- zákon č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch
- dizajnom sa rozumie vonkajšia úprava výrobku alebo jeho časti spočívajúca v znakoch, ktorými sú najmä línie, obrysy, farby, tvar, štruktúra alebo materiál samého výrobku alebo jeho zdobenia
- podanie prihlášky na ÚPV SR → konanie o zápise
- platnosť zapísaného dizajnu je **5 rokov** odo dňa podania prihlášky, môže sa predĺžiť najviac 4x → celková doba platnosti zápisu dizajnu je **25 rokov**

Právo ochranných známkok

- zákon č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach
- ochrannú známku môže tvoriť akékoľvek označenie, najmä slová vrátane osobných mien, kresby, písmená, číslice, farby, tvar tovaru alebo tvar obalu tovaru alebo zvuky, ak je toto označenie spôsobilé
 - a) rozlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby a
 - b) byť vyjadrené v registri ochranných známk ÚPV SR spôsobom, ktorý príslušným orgánom a verejnosti umožňuje jasne a presne určiť predmet ochrany poskytnutej majiteľovi ochrannej známky.
- podanie prihlášky na ÚPV SR → konanie o zápise
- platnosť zápisu OZ je **10 rokov** odo dňa podania prihlášky, obnova zápisu je vždy o 10 rokov
- majiteľ OZ je oprávnený používať spolu s OZ **značku ®**
- majiteľ OZ má právo poskytnúť licenciu (zápis do registra), previesť OZ, dať OZ do zálohu

Ďakujem za pozornosť.

JUDr. Lucia Rybanská

+ 421 917 669 217

lucia.rybanska@stuba.sk

Slovenská technická univerzita v Bratislave

Centrum transferu technológií STU (CTT STU)

Vazovova 5

812 43 Bratislava

